

Kia mataara: Tokanga 'i ho'o ofi ki ha efu meí ha 'one, pelepela mo e kelekele meí ha vai tāfea

'E lava ke uesia 'e he efu meí he 'oné, pelepela mo e kelekelé 'a ho'o mo'ui leleí kapau 'e 'ikai te ke mātu'aki tokanga ki ai. Ko e taha 'o e ngaahi me'a lahi 'oku fai ki ai 'a e tokanga ko ha hū atu ha fanga kī' efu 'o e 'oné, pelepela mo e kelekelé ki ho ongo ma'ama'á mo ho ngaahi halanga mānavá. 'E lava ke maumau heni ho ongo ma'ama'á. Ko e talé, lahi 'a e fulá mo e nounou 'a e mānavá ko e ngaahi faka'ilonga kotoa ia 'oku fiema'u ke fakatokanga'i ha'anau 'asi mai.

Fakasi'isi'i ho'o ala ma'u iá 'i he taimi 'oku lahi ai 'a e efú, 'o kau ai 'a e:

- Nofo ma'u 'i fale, kapau 'oku malava, 'i he taimi 'oku lahi ai 'a e efú, tātāpuni 'a e ngaahi matapā sio'atā pea kapau 'oku 'i ai ha'o 'ea koni (air conditioning), fakapapau'i 'okú ne vilohi pē 'a e 'ea 'i loto falé pea 'ikai ke ne 'omai ha 'ea meí tu'a.
- 'Oua na'á ke fakamālohisino 'i tu'a 'i he taimi 'oku efua aí.
- Fakapapau'i 'oku hao 'a e ngaahi feitu'u 'okú ke mohe, kai mo mālolō aí meí he efú.
- Tui 'a e nāunau totonú 'i he taimi 'okú ke fakama'a 'api aí pea mo lahi ai mo e efú. Ko e me'a 'oku totonu ke ke tui ke malu aí 'oku fakakau atu ia 'i he'emaui lau'itohi fakamatala ko e "Cleaning up Safely after a flood" (Fakama'a 'i ha founga Malu hili 'a ha tāfea).

Kapau 'e 'ikai ke ke lava 'o faka'ehi'ehi meí he efú:

- Tui ha me'a 'ufi'ufi ki he ihú mo e ngutú! Ko e ngaahi me'a 'ufi'ufi 'oku fe'unga leleí ko e malu'i lelei tahá ia, hangē ko e me'a 'ufi'ufi P2 mo e N95. Ka neongo iá, 'e kei tokoni pē ha ngaahi me'a 'ufi'ufi ko ia ki he faitafá (surgical masks).
- 'Okú totonu ke toki tui pē 'e he fānaú ha me'a 'ufi'ufi ki he ihú mo e ngutú kapau 'oku nau lalahi ange 'i he ta'u 2. Kapau 'oku nau kei sí'i ange, fai ho lelei tahá ke ta'ofi kinautolu meí he efú.
- Fakapapau'i 'oku fe'unga leleí 'a e ngaahi me'a 'ufi'ufi ki he ihú mo e ngutú. 'Okú totonu ke fakama'u 'a e ongo kaveí 'i 'olunga pea mo lalo 'i he telingá.

- Fetongi 'a e ngaahi me'a 'ufi'ufi 'i he taimi 'oku fiema'u aí koe'uhí ke hokohoko lelei atu 'a 'enau ngāué.
- Feinga ke holoki hifo 'a e lahi 'o e ngaahi me'alelé mo e vave 'o 'enau lelé 'i he ngaahi hala 'oku lahi ai 'a e 'oné. 'E hanga 'e hono holoki hifo 'o e lele vave 'a e me'alelé meí he 30Km/h ki he 15Km/h 'o tu'usi hifo 'a e lahi 'o e efú 'aki ha vaeua nai.

Kapau 'e 'ikai ke ke lava 'o fetuku ke 'osi 'aupito 'a e 'oné 'i he taimi pē ko iá, pe'i feinga leva ke:

- Tauhi ke viviku 'a e fukahi 'oné.
- 'Ufi'ufi 'a e 'oné ke ta'ofi ha'á ne mōmoa pea mo hano puhi takai holo.
- Ngāue'aki ha ngaahi 'ā vahevahe ke malu'i 'a e 'oné meí he havilí.

Kapau 'okú ke hoha'a ki he uesia 'oku fakahoko 'e he efú ki ho'o mo'ui leleí, telefoni ki he **Healthline 'i he fika 0800 611 116.**